

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michalak

Warszawa,

4

stycznia 2011 roku

ZSR/500/1/2011/AW

Szanowna Pani

Jolanta Fedak

Minister Pracy i Polityki Społecznej

Szanowna Pani Minister,

działając na mocy art. 10 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.), mając na uwadze szczególne zainteresowanie problematyką dziecka i jego rodziny znajdujących się w sytuacji kryzysowej, jak również udział Rzecznika Praw Dziecka w pracach legislacyjnych nad *projektem ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*, proszę o pomoc w rozeznaniu poniżej przedstawionych zagadnień.

Przedmiotem prośby, jaką niniejszym kieruję do Pani Minister jest pomoc w dokonaniu analizy skali zjawiska dotyczącego liczby i rodzaju powołanych rodzin zastępczych, liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej i w pieczy instytucjonalnej, z rozróżnieniem na rodzinne formy opieki nad dzieckiem.

Starając się jak najtrafniej rozeznąć szeroko rozumiane zjawisko powierzania dzieci zastępczym środowiskom i opiekunom, chciałbym uzyskać informacje, czy Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej gromadzi dane na temat liczby dzieci powracających pod opiekę rodziców biologicznych (również z rozróżnieniem na placówki i rodziny zastępcze) oraz liczby dzieci powierzonych opiece zastępczej wracających do placówek opiekuńczo – wychowawczych.

Kolejnym, będącym przedmiotem mojego zainteresowania jest obszar poruszonych zagadnień w odniesieniu do dzieci adopcyjnych. Proszę o pomoc w ustaleniu skali zjawiska rozwiązywania przysposobień i powrotu dzieci adopcyjnych do środowisk,

w których przebywały przed orzeczeniem Sądu o przysposobieniu. Jednocześnie proszę o przekazanie informacji o liczbie i rodzaju orzekanych adopcji, w tym adopcji zagranicznych.

Wyrażam nadzieję, że moje pismo, będące prośbą o objęcie uwagą przedstawionego zagadnienia, pozwoli na wspólną, wnikliwą jego analizę oraz poznanie uwarunkowań rozważanych problemów.

W miarę posiadanych przez Ministerstwo możliwości będę zobowiązany za przekazanie przedmiotowych danych statystycznych z uwzględnieniem podziału na poszczególne województwa.

Przedstawiony problem dotyczy tej grupy dzieci, do ochrony których jestem szczególnie zobowiązany.

Poznanie skali i etiologii poruszonych w moim piśmie zagadnień pozwoli mi na podejmowanie skutecznych działań zmierzających do unikania sytuacji, kiedy zmiana miejsca pobytu dziecka nie służy jego dobru, a wynika z przyczyn, którym można zapobiegać.

z wyrazami szacunku
Marek Piłchucki

MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Jolanta Fedak

Warszawa, dnia 04.02 2011r.

DSR-I-0712-1-1-TU/11

Pan
Marek Michalak
Rzecznik Praw Dziecka

Odpowiadając na pismo znak ZSR/500/1/2011/AW w sprawie danych potrzebnych do analizy skali zjawiska dotyczącego liczby i rodzaju powołanych rodzin zastępczych, liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej, przedstawiam następujące informacje:

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.), w systemie pieczy zastępczej wyróżnić można rodzinne formy opieki oraz instytucjonalne formy pieczy zastępczej.

Do rodzinnych form pieczy zastępczej zalicza się rodziny zastępcze:

- 1) spokrewnione z dzieckiem
- 2) niespokrewnione z dzieckiem;
- 3) zawodowe niespokrewnione z dzieckiem :
 - wielodzietne
 - specjalistyczne
 - o charakterze pogotowia rodzinnego.

Do instytucjonalnych form pieczy zastępczej zalicza się placówki opiekuńczo – wychowawcze typu:

- 1) interwencyjnego;
- 2) rodzinnego;
- 3) socjalizacyjnego

oraz placówki wielofunkcyjne, które łączą działania interwencyjne, socjalizacyjne, a także inne działania na rzecz pomocy dziecku i rodzinie.

Od 2000 r., tj. od momentu przekazania pieczy zastępczej z systemu oświaty do systemu pomocy społecznej, dane statystyczne dotyczące tych zagadnień, są zbierane na podstawie sprawozdań MPiPS-03 i publikowane na stronach internetowych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Przedstawiam poniżej szczegółowe dane, dotyczące liczby i rodzaju poszczególnych form pieczy zastępczej oraz liczby dzieci w niej umieszczonych:

Dane statystyczne dotyczące rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych

I. Rodziny zastępcze

Tab.1. Liczba rodzin zastępczych i liczba dzieci w rodzinach zastępczych ogółem w latach 2004 – I. poł. 2010

Lata	Rodziny spokrewnione z dzieckiem		Rodziny niespokrewnione z dzieckiem		Zawodowe niespokrewnione z dzieckiem rodziny zastępcze	
	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci
2004	34 795	45 083	5 419	8 477	446	2 758
2005	35 592	46 261	5 790	9 219	625	3 865
2006	36 394	46 831	6 054	9 661	885	5 062
2007	36 788	48 488	6 267	10 198	1 102	6 313
2008	36 880	48 450	6 326	10 134	1 321	7 371
2009	36 762	48 111	6 200	9 852	1 483	7 918
I – VI 2010	34 251	44 822	5 726	8 875	1 514	6 713

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Polityki Rodzinnej MPiPS na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Tab.2. Liczba rodzin zastępczych z podziałem na poszczególne typy w latach 2000 – I. poł. 2010

Lata	Rodziny spokrewnione z dzieckiem	Rodziny niespokrewnione z dzieckiem	Zawodowe niespokrewnione z dzieckiem rodziny zastępcze		
			wielodzietne**	specjalistyczne**	o charakterze pogotowia rodzinnego*
2000	44 922 (w danych za rok 2000 nie ma podziału na typy rodzin zastępczych)				
2001	32 875	5 417	X	X	213
2002	33 847	4 682	X	X	315
2003	33 967	5 180	X	X	384
2004	34 795	5 419	20	4	422
2005	35 592	5 790	152	40	469
2006	36 394	6 054	318	59	508
2007	36 788	6 267	495	86	521
2008	36 880	6 326	661	115	547
2009	36 762	6 200	777	167	550

I-VI 2010	34 251	5 726	808	177	538
------------------	--------	-------	-----	-----	-----

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Polityki Rodzinnej MPiPS na podstawie sprawozdań MPiPS-03

* do roku 2004 obowiązywało nazewnictwo: rodziny zastępcze pełniące funkcję pogotowia rodzinnego

** od 2001 r. do 2004 r. rodziny zastępcze dzieliły się na: spokrewnione, niespokrewnione, pełniące funkcje pogotowia rodzinnego

Tab.3. Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych w latach 2000 – I. poł. 2010

Lata	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych z dzieckiem	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych niespokrewnionych z dzieckiem	Liczba dzieci w zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem rodzinach zastępczych		
			wielodzietnych**	specjalistycznych*	o charakterze pogotowia rodzinnego*
2000	58 097 (w danych za rok 2000 nie ma podziału na typy rodzin zastępczych)				
2001	42 578	7 450	X	X	789
2002	43 444	7 421	X	X	1 610
2003	43 347	9 160	X	X	2 281
2004	45 083	8 477	78	6	2 674
2005	46 261	9 219	711	77	3 077
2006	46 831	9 661	1 554	141	3 367
2007	48 488	10 198	2 397	203	3 713
2008	48 450	10 143	3 370	278	3 785
2009	48 111	9 852	4 018	387	3 608
I-VI 2010	44 822	8 875	3 890	356	2 491

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Polityki Rodzinnej MPiPS na podstawie sprawozdań MPiPS-03

* do roku 2004 obowiązywało nazewnictwo: rodziny zastępcze pełniące funkcję pogotowia rodzinnego

** od 2001 r. do 2004 r. rodziny zastępcze dzieliły się na: spokrewnione, niespokrewnione, pełniące funkcje pogotowia rodzinnego

Tab. 4. Liczba dzieci w pieczy zastępczej w latach 2006 - 2009

Lata	Liczba dzieci w pieczy zastępczej	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych		Udział procentowy dzieci w niespokrewnionych rodzinach zastępczych do ogółu dzieci w pieczy
		Ogółem	W niespokrewnionych i zawodowych niespokrewnionych rodzinach zastępczych	
1	2	3	4	5
2006	93 580	61 554	14 723	15,73%
2007	96 618	64 999	16 511	17,09%
2008	95 841	66 026	17 576	18,34%
2009	95 688	65 976	17 865	18,67%

Źródło: Opracowanie własne DSR na podstawie sprawozdań MPiPS-03

II. Placówki opiekuńczo-wychowawcze

Tab.1. Liczba placówek opiekuńczo- wychowawczych z podziałem na poszczególne typy

Lata	Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu interwencyjnego*	Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego **	Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego	Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu wielofunkcyjnego***
2004	76	269	380	x
2005	55	267	301	102
2006	52	263	283	129
2007	44	274	263	154
2008	37	279	259	166
2009	38	267	268	189
I-VI 2010	36	274	271	183

Źródło: Opracowanie własne Departament Polityki Rodzinnej MPiPS na podstawie sprawozdań MPiPS-03

* dawne pogotowia opiekuńcze

** dawne rodzinne domy dziecka

*** placówka łącząca funkcje placówki socjalizacyjnej, rodzinnej i interwencyjnej

Tab.2. Liczba dzieci przebywających w poszczególnych typach placówek opiekuńczo-wychowawczych

Lata	Liczba dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu interwencyjnego*	Liczba dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego**	Liczba dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego	Liczba dzieci w wielofunkcyjnych placówkach opiekuńczo-wychowawczych***
2004	7 689	2 177	21 753	x
2005	4 157	2 252	16 527	7 736
2006	4 998	2 187	13 951	10 890
2007	4 619	2 261	12 505	12 234
2008	2 955	2 226	11 343	13 291
2009	2 628	2 242	11 106	13 736
I-VI 2010	1 452	2 245	9 387	11 615

Źródło: Opracowanie własne Departament Polityki Rodzinnej MPiPS na podstawie sprawozdań MPiPS-03

* dawne pogotowia opiekuńcze

** dawne rodzinne domy dziecka

*** placówka łącząca funkcje placówki socjalizacyjnej, rodzinnej i interwencyjnej

Powyższe dane w podziale na województwa są dostępne na stronie www.mpips.gov.pl.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej nie posiada własnych danych na temat liczby dzieci powracających pod opiekę rodziców biologicznych oraz liczby dzieci powierzonych rodzinnej pieczy zastępczej, powracających do placówek opiekuńczo – wychowawczych. Zarówno umieszczenie dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej jak i opuszczenie przez dziecko przed ukończeniem 18 r. ż. placówki opiekuńczo – wychowawczej następuje na

podstawie postanowienia sądu. W związku z tym, dane o liczbie dzieci opuszczających placówki pozostają w gestii Ministerstwa Sprawiedliwości.

Również w Głównym Urzędzie Statystycznym są gromadzone dane o dzieciach opuszczających rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo – wychowawcze. Z danych GUS wynika m. in., że w 2009 r. spośród 5250 dzieci, które opuściły rodzinę zastępczą, powróciło do rodziny naturalnej 1820 dzieci, a umieszczonych w placówce opiekuńczo – wychowawczej zostało 1071 dzieci. Natomiast w tymże 2009 r. placówkę opiekuńczo – wychowawczą opuściło 10590 dzieci, w tym 2809 dzieci powróciło do rodziny naturalnej, a 2359 dzieci przeszło do innych placówek opiekuńczo – wychowawczych.

W kwestii ustalenia skali zjawiska rozwiązywania przysposobień oraz liczby i rodzaju orzekanych adopcji informuję, że gromadzenie takich danych nie leży w kompetencjach Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Zarówno orzeczenie przysposobienia jak i jego rozwiązanie następuje wyłącznie na podstawie orzeczenia sądu. Dane w tym zakresie posiada Ministerstwo Sprawiedliwości.

MINISTER
Jolanta Fedak